

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล¹

อัญชนา เรืองสุวรรณ²

ในปัจจุบันเทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้าเป็นอย่างมากและได้ถูกนำมาใช้งานอย่างแพร่หลาย โดยมีเครือข่ายสื่อสารอินเทอร์เน็ตเป็นส่วนสำคัญในชีวิตประจำวันของมนุษย์ ทั้งนี้ไม่ว่าจะเพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสาร การทำธุรกรรม การค้นคว้าหาข้อมูล การซื้อขายสินค้าหรือบริการ ซึ่งการทำรายการหรือธุรกรรมต่าง ๆ บนโลกอินเทอร์เน็ต มักจะมีการเก็บข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ที่เข้าใช้งาน โดยที่บุคคลผู้เข้าใช้งานไม่รู้ตัวซึ่งข้อมูลดังกล่าวอาจมีผลกระทบต่อสิทธิในความเป็นส่วนตัวของเจ้าของข้อมูลได้ หรือในบางกรณีที่มีการจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลในรูปแบบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ จึงทำให้ข้อมูลเหล่านี้สามารถถ่ายโอนกันได้โดยสะดวก รวดเร็ว ส่งผลให้พบว่าการล่วงละเมิดสิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเป็นจำนวนมาก จนอาจสร้างความเดือดร้อนรำคาญหรือความเสียหายแก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้ ดังนั้น ในบทนี้ผู้เขียนจึงจะวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับสิทธิต่าง ๆ ของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล ปัญหาเรื่องสิทธิในการให้โอนย้ายข้อมูลส่วนบุคคล และปัญหาเกี่ยวกับความรับผิดชอบเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความอ่อนไหว

ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นข้อมูลที่สำคัญในการนำไปใช้ประกอบการทำธุรกรรมต่าง ๆ และสามารถนำไปประมวลผลเพื่อวิเคราะห์และต่อยอดได้ในหลากหลายรูปแบบ ซึ่งแต่เดิมนั้นข้อมูลส่วนบุคคลได้ถูกเก็บรวบรวม นำไปใช้ หรือเปิดเผย มากเกินความจำเป็น และนำไปใช้อย่างผิดวัตถุประสงค์ โดยที่ตัวเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเองยังมิได้ให้ความยินยอมและอาจจะยังไม่รู้ด้วยซ้ำว่าข้อมูลส่วนบุคคลของตนนั้นกำลังถูกเก็บรวมอยู่ หรือถูกนำไปใช้นอกเหนือวัตถุประสงค์ที่สามารถคาดหมายได้ นอกจากนั้นหากข้อมูลส่วนบุคคลถูกละเมิดหรือเกิดการรั่วไหลไปอยู่ในมือของผู้ที่ไม่หวังดี ก็อาจจะทำให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร. พันธุ์เทพ วิฑิตอนันต์และคณะกรรมการสอบ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คนพร จิตต์จรุงเกียรติ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณฑิลา ภักดีคง

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง วิทยาเขตบางนา

ได้รับความเสียหาย และถ้าเกิดความเสียหายจำนวนมากก็อาจส่งผลกระทบในวงกว้างแผ่ขยายไปถึงระบบเศรษฐกิจได้อีกด้วย

ในประเด็นนี้ผู้ศึกษาจะได้ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความอ่อนไหว โดยจากการศึกษาเกี่ยวกับของข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความอ่อนไหว (Sensitive Data) ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ซึ่งปรากฏในมาตรา 26 ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ความคิดเห็นทางการเมือง ความเชื่อในลัทธิ ศาสนาหรือปรัชญา พฤติกรรมทางเพศ ประวัติอาชญากรรม ข้อมูลสุขภาพ ความพิการ ข้อมูลสหภาพแรงงาน ข้อมูลพันธุกรรม ข้อมูลชีวภาพ หรือข้อมูลอื่นใดซึ่งกระทบต่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลในทำนองเดียวกัน โดยในประเด็นของข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความอ่อนไวนั้นการใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลนั้นตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาตรา 27 ได้กำหนดห้ามมิให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล โดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล เว้นแต่เป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่เก็บรวบรวมได้โดยได้รับยกเว้นไม่ต้องขอความยินยอมตามมาตรา 24 หรือมาตรา 26 ดังรายละเอียดที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น และบุคคลหรือนิติบุคคลที่ได้รับข้อมูลส่วนบุคคลมาจะต้องไม่ใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากวัตถุประสงค์ที่ได้แจ้งไว้กับผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลในการขอรับข้อมูลส่วนบุคคลนั้นด้วย ซึ่งเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญอย่างมาก เพราะหากมีบุคคลอื่นสามารถเข้าถึงข้อมูลเหล่านี้ก็จะนำไปสู่อันตรายต่อเจ้าของข้อมูล หรือนำไปสู่การเลือกปฏิบัติ การกีดกันที่ไม่เป็นธรรมได้ ซึ่งข้อมูลที่มีความอ่อนไหวยังจะต้องได้รับการคุ้มครองอีกระดับหนึ่ง แต่ในพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาตรา 26 กำหนดความคุ้มครองไว้เพิ่มเติมเพียงว่า ผู้อื่นจะเก็บข้อมูลเหล่านี้ได้ต้องได้รับ “ความยินยอมโดยชัดแจ้ง” จากเจ้าของข้อมูล ซึ่งกฎหมายยังไม่ได้ให้นิยามเอาไว้ว่า ความยินยอมโดยชัดแจ้งต่างจากความยินยอมในกรณีปกติอย่างไร เพราะกฎหมายกำหนดว่าความยินยอมในกรณีปกติก็ต้องเป็นความยินยอมที่ทำเป็นหนังสืออยู่แล้ว

จากการศึกษาถึง General Data Protection Regulation (GDPR) ที่เป็นข้อบังคับในกฎหมายของสหภาพยุโรปว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลความเป็นส่วนตัว นั้นให้ความสำคัญกับความยินยอมของเจ้าของข้อมูล โดยเห็นว่า “ความยินยอม” เป็นหัวใจสำคัญของการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล หลักความยินยอมได้รับการยืนยันเข้มแข็งมากขึ้น โดยระบุว่า การขอความยินยอมต้องดำเนินการในรูปแบบที่เข้าใจได้และสามารถเข้าถึงได้สะดวก (Intelligible and easily access) ต้องแจ้งวัตถุประสงค์ของการประมวลผลข้อมูลในการขอคำยินยอม โดยการขอความยินยอมต้องมีความชัดเจน ใช้ภาษาที่ง่ายต่อการเข้าใจ นอกจากนี้การยกเลิกการให้ความยินยอมก็ต้องดำเนินการได้ด้วยความสะดวก

ดังนั้นเมื่อพิจารณาแนวทางของ General Data Protection Regulation (GDPR) เกี่ยวกับการกำหนดถึงความการให้ความยินยอม จึงควรจะนำมาเป็นแนวทางเพื่อแก้ไข ปรับปรุงกฎหมายของไทยให้มีความชัดเจนมากขึ้น

2. ปัญหาสิทธิในการให้โอนย้ายข้อมูลส่วนบุคคล

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ได้กำหนดให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิตามกฎหมายในข้อมูลส่วนบุคคลของตนเอง โดยสามารถร้องขอให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลดำเนินการตามที่ร้องขอได้ ซึ่งแบ่งออกได้เป็นทั้งหมด 8 สิทธิ ได้แก่

- 1) สิทธิได้รับการแจ้งให้ทราบ (Right to be Informed)
- 2) สิทธิในการแก้ไขข้อมูล (Right to Rectification)
- 3) สิทธิในการเพิกถอนความยินยอม (Right to Withdraw Consent)
- 4) สิทธิในการขอระงับการใช้ข้อมูล
- 5) สิทธิในการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคล (Right of Access)
- 6) สิทธิในการให้โอนย้ายข้อมูลส่วนบุคคล (Right to data portability)
- 7) สิทธิในการขอคัดค้านการเก็บรวบรวมใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล (Right to Object)
- 8) สิทธิในการขอให้ลบ หรือทำลายข้อมูลส่วนบุคคล (Right to be Forgotten)

ซึ่งรายละเอียดของสิทธิประเภทต่าง ๆ นั้นได้กล่าวไปแล้วในบทก่อนหน้านี้ แต่อย่างไรก็ตาม การใช้สิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลอาจไม่ได้รับการดำเนินการตามที่ร้องขอเสมอไป เนื่องจาก ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลอาจยกเหตุผลบางประการมาเพื่อใช้ในการปฏิเสธการใช้สิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้ เช่น เมื่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลขอใช้สิทธิเพิกถอนความยินยอมในการประมวลผลข้อมูล ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องหยุดประมวลผลข้อมูลดังกล่าวทันที แต่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลอาจมีเหตุให้การดำเนินการประมวลผลไม่จำเป็นต้องขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลก่อนได้ โดยอ้างฐานในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล เช่น การประมวลผลอันเนื่องมาจากการปฏิบัติตามสัญญา ระหว่างผู้ควบคุมข้อมูลและเจ้าของข้อมูล หรือกรณีการประมวลผลเพื่อปกป้องสิทธิในชีวิตของเจ้าของข้อมูล ตามมาตรา 19 ที่ระบุให้ข้อจำกัดสิทธิในการถอนความยินยอมโดยกฎหมายหรือสัญญาที่ให้ประโยชน์แก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล นอกจากนั้นการเพิกถอนความยินยอมยังไม่กระทบต่อการประมวลผลที่เกิดขึ้นก่อนหน้านี้ อันเนื่องมาจากการให้ความยินยอมที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว นั้นหมายความว่า หากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้ให้ความยินยอมในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือประมวลผลไปแล้ว ต่อมาเกิดความเสียหายหรือเดือดร้อนรำคาญขึ้น แล้วมาใช้สิทธิเพิกถอนในภายหลัง ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลย่อมไม่ต้องรับผิดชอบในการใช้ข้อมูล

ส่วนบุคคลดังกล่าว เพราะนับว่าเป็นการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลที่ชอบด้วยกฎหมายแล้วเพราะอาศัยความยินยอมที่มีอยู่ก่อนหน้า

ในประเด็นนี้ ผู้ศึกษาจะได้วิเคราะห์เกี่ยวกับสิทธิในการให้โอนย้ายข้อมูลส่วนบุคคลตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562 มาตรา 28 จากการกำหนดให้กรณีที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลส่งหรือโอนข้อมูลส่วนบุคคลไปยังต่างประเทศ ประเทศปลายทางหรือองค์การระหว่างประเทศที่รับข้อมูลส่วนบุคคลต้องมีมาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เพียงพอ ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์การให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562 มาตรา 16 (5) แต่มาตราดังกล่าว เป็นมาตราที่กำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการที่จะต้องประกาศกำหนดหลักเกณฑ์การให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่ส่งหรือโอนไปยังต่างประเทศเท่านั้น แต่ในปัจจุบันยังไม่มีกำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าวอย่างชัดเจนแต่อย่างใด และในส่วนที่ระบุว่าประเทศที่รับโอนข้อมูลส่วนบุคคลต้องมีมาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เพียงพอนั้นก็ยังมีประเด็นที่จะต้องพิจารณาอีกว่าต้องใช้บรรทัดฐานใดในการพิจารณาว่าอย่างไรถึงจะเรียกได้ว่าเพียงพอแล้ว เนื่องจากในปัจจุบันคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลยังมิได้มีประกาศกำหนดรายการประเทศปลายทางที่มีมาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เพียงพอ ทำให้อาจส่งผลกระทบในการปฏิบัติตามสิทธิดังกล่าว โดยองค์กรต่าง ๆ ซึ่งเป็นผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลอาจจะยังไม่กล้าปฏิบัติตามสิทธิดังกล่าวเพราะกลัวว่าอาจจะปฏิบัติผิดวัตถุประสงค์ของกฎหมายได้และทำให้เกิดความรับผิดชอบมาในภายหลังได้นอกจากนั้น ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลอาจใช้สิทธิในการปฏิเสธคำขอใช้สิทธิดังกล่าวได้หากการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลนั้นเป็นการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์สาธารณะหรือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย หรือการใช้สิทธินั้นเป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น หรือผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลเป็นหน่วยงานรัฐที่ใช้อำนาจรัฐเอง และกรณีที่มีการปฏิเสธการปฏิบัติตามสิทธิในการโอนย้ายข้อมูลผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องบันทึกคำร้องขอของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล พร้อมด้วยเหตุผล อย่างไรก็ตามเจ้าของข้อมูลมีสิทธิในการร้องเรียนต่อคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญเพื่อสั่งให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลดำเนินการตามสิทธิได้ แต่อย่างไรก็ดี ในปัจจุบันยังไม่มีการตั้งคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญ และการกำหนดหลักเกณฑ์การร้องเรียนแต่อย่างใด

3. ปัญหาเกี่ยวกับความรับผิดชอบเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562 ก็ได้มีการกำหนดไว้ทั้งโทษทางแพ่ง โทษทางอาญา และโทษทางปกครอง ดังต่อไปนี้

โทษทางแพ่งกำหนดให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนที่เกิดขึ้นจริงให้กับเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลที่ได้รับ ความเสียหายจากการละเมิด และอาจจะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการลงโทษเพิ่มเติมสูงสุดได้อีก 2 เท่าของค่าเสียหายจริง เช่น หากศาลตัดสินว่าให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล เป็นจำนวน 1 แสนบาท ศาลอาจมีคำสั่งกำหนดค่าสินไหมเพื่อการลงโทษเพิ่มอีก 2 เท่าของค่าเสียหายจริง เท่ากับว่าจะต้องจ่ายเป็นค่าปรับทั้งหมด เป็นจำนวนเงิน 3 แสนบาท เป็นต้น

โทษทางอาญามีทั้งโทษจำคุกและโทษปรับ กล่าวคือ การใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูล อ่อนไหวโดยปราศจากฐานทางกฎหมายหรือการใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งเป็นข้อมูลอ่อนไหวนอก ไปจากวัตถุประสงค์ที่ได้แจ้งไว้ หรือโอนข้อมูลอ่อนไหวไปยังต่างประเทศโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดย ประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นเกิดความเสียหาย เสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง หรือได้รับความอับอาย ต้อง ระวังโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 500,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และการใช้หรือเปิดเผย ข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลอ่อนไหวโดยปราศจากฐานทางกฎหมาย หรือการใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วน บุคคลซึ่งเป็นข้อมูลอ่อนไหวนอกไปจากวัตถุประสงค์ที่ได้แจ้งไว้ หรือโอนข้อมูลอ่อนไหวไปยังต่างประเทศ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย (โดยทุจริต) สำหรับ ตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวังโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 1,000,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ อีก ประการหนึ่งคือ ความผิดฐานเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล ผู้ใดล่วงรู้ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่นเนื่องจากการ ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562 นี้ แล้วนำไปเปิดเผยแก่ผู้อื่น ต้อง ระวังโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 500,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่จะเป็นการเปิดเผย ตามหน้าที่การเปิดเผยเพื่อประโยชน์แก่การสอบสวนหรือพิจารณาคดี การเปิดเผยแก่หน่วยงานของรัฐใน ประเทศหรือต่างประเทศที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย การเปิดเผยที่ได้รับความยินยอมเป็นหนังสือเฉพาะ ครั้งจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล หรือการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับการฟ้องร้องคดีต่างๆ ที่เปิดเผย ต่อสาธารณะ ประการสุดท้ายเป็นเรื่องของนิติบุคคล กล่าวคือ กรณีนิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิด ถ้าการ กระทำความผิดของนิติบุคคลเกิดจากการสั่งการหรือกระทำของกรรมการหรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่ง รับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลหรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการ และละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่ บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย

สำหรับโทษทางปกครองได้แก่โทษปรับ มีตั้งแต่ 1 ล้านบาทจนถึงสูงสุดไม่เกิน 5 ล้านบาท ซึ่งโทษ ปรับสูงสุด 5 ล้านบาท จะเป็นกรณีของการไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ในส่วนของการใช้ข้อมูล หรือ เปิดเผยข้อมูล หรือส่งโอนข้อมูลไปยังต่างประเทศของประเภทข้อมูลที่มีความละเอียดอ่อน (Sensitive Personal Data) ซึ่งโทษทางปกครองนี้จะแตกต่างหากกับการชดใช้ค่าเสียหายที่เกิดจากโทษทางแพ่งและโทษ ทางอาญาด้วย

จะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้มีการระบุ “ความรับผิดทางแพ่ง” และ บทกำหนดโทษ ทั้งทางอาญาและทางปกครองไว้อย่างชัดเจน ซึ่งโทษที่กำหนดไว้นั้นอยู่ในอัตราที่ค่อนข้างสูง หากเปรียบเทียบกับกฎหมาย GDPR (General Data Protection Regulation) ของสหภาพยุโรป ซึ่งเป็นกฎหมายที่ อาจกล่าวได้ว่าเป็นแม่แบบของ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ของไทยฉบับนี้ จะเห็น ได้ว่าก็มีบทลงโทษค่อนข้างรุนแรงเช่นเดียวกัน กล่าวคือ ข้อกำหนดของ General Data Protection Regulation นั้น กำหนดโทษปรับต่อบริษัทหรือนิติบุคคลผู้กระทำความผิดหรือฝ่าฝืนสูงสุดถึง 20 ล้านยูโร (740 ล้านบาท) หรือ 4% ของรายได้ทั่วโลกจากปีก่อนหน้านั้น ขึ้นกับว่ายอดใดจะมากกว่า ดังนั้น ถึงแม้ว่า พระราชบัญญัติของไทยจะมีอัตราค่าปรับต่ำกว่า คือสูงสุด 5,000,000 บาท แต่มีโทษจำคุกพ่วงมาด้วย ระหว่าง 6 เดือนถึง 1 ปี

จากการกำหนดโทษทางอาญานั้น จะต้องพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ของการลงโทษทางอาญา พบว่า พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562 กำหนดอัตราโทษปรับ และโทษจำคุก โดยโทษปรับ สูงสุด 5,000,000 บาท แต่มีโทษจำคุกระหว่าง 6 เดือนถึง 1 ปีเท่านั้น เมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์การลงโทษ ทางอาญานโยบายทางสังคมว่ามีวัตถุประสงค์การลงโทษอย่างไร โดยต้องคำนึงถึงการลงโทษแก่ผู้กระทำ ความผิดที่ขอบขรณนั้น จะต้องเป็นสัดส่วนที่เหมาะสมกับความหนักเบาแห่งการกระทำความผิด ซึ่งจาก ข้อพิจารณาเจตนารมณ์ของการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562 ที่เห็นว่าการล่วง ละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวส่วนตัวของข้อมูลส่วนบุคคลมีเป็นจำนวนมากจนสร้างความเดือดร้อนรำคาญหรือ ความเสียหายให้แก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้การเก็บ รวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลอันเป็นการล่วงละเมิดดังกล่าว ทำได้โดยง่าย สะดวก และรวดเร็ว ก่อให้เกิด ความเสียหายต่อเศรษฐกิจโดยรวม แสดงให้เห็นได้ว่า การล่วงละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวนี้ ก่อให้เกิดความร้ายแรงต่อบุคคล รวมไปถึงก่อให้เกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจอย่างมาก ผู้ศึกษาเห็นว่า ควร พิจารณาการกำหนดอัตราโทษดังกล่าวกับวัตถุประสงค์การลงโทษเพื่อการข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence) ที่มี เป้าหมายหลักของการลงโทษเป็นไปเพื่อให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวเจ็ดหลาบไม่กล้ากระทำความ ผิดซ้ำอีก และเพื่อแสดงให้บุคคลทั่วไปได้เห็นว่า การกระทำความผิดนั้นจะต้องถูกลงโทษ ดังนั้นการ กำหนดอัตราโทษจึงควรเป็นไปตามเพื่อการข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence) บุคคลทั่วไปว่าไม่ควรกระทำการอัน เป็นการล่วงละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้อื่น อย่างไรก็ตามสำหรับการกำหนดอัตราโทษปรับสูงสุด 5,000,000 บาทนั้น ผู้ศึกษาเห็นว่าถือเป็นอัตราที่สูงพอสมควรอยู่แล้ว แต่สำหรับอัตราโทษจำคุกที่กำหนดไว้ ระหว่าง 6 เดือนถึง 1 ปีเท่านั้น อาจไม่เป็นไปตามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การลงโทษเพื่อการข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence) อย่างไรก็ตามในการบัญญัติอัตราโทษในฐานความผิดต่าง ๆ ของกฎหมายอาญา เพื่อเป็นกรอบ ให้ศาลใช้ดุลยพินิจในการกำหนดโทษนั้น ฝ่ายนิติบัญญัติได้ใช้แนวคิด 2 ระบบ คือ ระบบคำนึงถึงผล (Erfolgsstrafrecht) และระบบคำนึงถึงจิตใจ (Willensstrafrecht) แต่ในชั้นนี้ผู้ศึกษาเห็นว่า ควรกำหนดอัตรา

โทษจำคุกให้สอดคล้องกับโทษปรับเพื่อให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวเจ็ดหลาบไม่กล้ากระทำความผิดซ้ำอีก

จากการค้นคว้าปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 เกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความอ่อนไหว ที่ปรากฏอยู่ในมาตรา 26 วรรคท้าย โดยขยายความของ คำว่า “ความยินยอมโดยชัดแจ้ง” โดยเพิ่มเติม ดังนี้

มาตรา 26 วรรคท้าย “ทั้งนี้ การให้ความยินยอมโดยชัดแจ้งตามวรรคแรกนั้น ต้องปรากฏการแสดง ความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเป็นลายลักษณ์อักษร หรือวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ก่อนมีการ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล”

2. จากปัญหาสิทธิในการให้โอนย้ายข้อมูลส่วนบุคคลตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562 มาตรา 28 นั้น เนื่องจากไม่มีหลักเกณฑ์ในการโอนย้ายข้อมูลไปยังประเทศปลายทาง ผู้ศึกษาจึงขอเสนอให้โดยเพิ่มเติมข้อความว่า ให้คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลออกประกาศกำหนด รายการประเทศปลายทาง เพื่อให้มีมาตรฐานการคุ้มครองข้อมูล

3. กรณีที่เกี่ยวกับการกำหนดอัตราโทษทางอาญาตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562 นั้น เมื่อพิจารณาแล้ว ควรมีการเพิ่มอัตราโทษจำคุกเพื่อเป็นไปตามวัตถุประสงค์การลงโทษเพื่อการข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence) ที่มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวเจ็ดหลาบไม่กล้ากระทำความผิดซ้ำอีก

เอกสารอ้างอิง

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, **คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1**, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิรัช, 2531.

กุลพล พลวัน, **พัฒนาการสิทธิมนุษยชน**, กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์วิญญูชน.2538

ศูนย์วิจัยกฎหมายและการพัฒนา. **แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล**. พิมพ์ครั้งที่ 1 .

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2563.

สมาคมธนาคารไทย. **แนวปฏิบัติการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลภาคธุรกิจธนาคาร**. 2564

ดาวัลย์ ขาวสนิท. “มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล: ศึกษาเฉพาะกรณีด้านการเงิน การธนาคารของธนาคารพาณิชย์.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2561.

ทิพาพร นะมาตร. “สิทธิความเป็นส่วนตัว : ศึกษากรณีสิทธิความเป็นส่วนตัวของบุคคลสาธารณะ”.

วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัย ธุรกิจบัณฑิต, 2551.

พนิดา พูลสวัสดิ์. “มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก บนเครือข่าย
อินเทอร์เน็ต”. นิตยสารมหามัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ 2556.

กฤษดา ธนโชคโสภณ, กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล: ปัญหาการบังคับใช้, แหล่งที่มา

<https://www.bangkokbiznews.com/blogs/columnist/122662>, สืบค้นเมื่อ 22 ตุลาคม 2564

iLAW, พ.ร.บ.ข้อมูลส่วนบุคคลฯ ใหม่ วางหลักสายหู แต่ไม่คุ้มครองประชาชนจากรัฐ/ทหาร, แหล่งที่มา

<https://ilaw.or.th/node/5330>, สืบค้นเมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2564

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ประมวลกฎหมายอาญา